

De Raad

Beleidsthema
Participatie

Doel raadsinformatiebrief
Informeren door college

Betreft Voortgang implementatie participatiebeleid

Datum

1. Inleiding

Bij de behandeling van de beleidsnota *Participatiebeleid Eén gemeenschap, één stad: samen bouwen we Rijswijk* op 15 oktober 2024 heeft het college toegezegd uw raad voor het zomerreces van 2025 te informeren over de uitvoering van dit beleid. U heeft het college daarbij gevraagd om nader uit te werken hoe het college de afweging maakt op wat voor manier participatie wordt toegepast en hoe daarbij specifiek de keuze wordt gemaakt voor de toe te passen vorm van participatie. Daarnaast heeft u gevraagd om een overzicht van de participatie-instrumenten en daarbij specifiek het element stadspanels uit te werken. Met deze brief informeren wij u over de voortgang. U treft bij deze brief de handreiking aan die het werken volgens het nieuwe participatiebeleid vergemakkelijkt. Daarnaast nemen wij u mee in een aantal specifieke onderdelen binnen participatie die separaat uitgewerkt zijn (wijkbudgetten en jeugdparticipatie) en kijken we met u vooruit.

2. Algemeen

Op 15 oktober 2024 is de beleidsnota "Eén gemeenschap, één stad" aangenomen. Deze beleidsnota beschrijft de ambitie van de gemeentelijke organisatie op het gebied van overheids- en burgerparticipatie. Het beleid biedt handvatten om deze ambitie vorm te geven in Rijswijk. Onderstaande punten zijn een clustering van de punten uit de mijlpalenkalender, zie bijlage 4, zoals besproken bij de vaststelling van de beleidsnota:

- i. Een nieuwe generieke werkwijze ontwikkelen en implementeren,
- ii. Aan kennisdeling en expertise-uitwisseling doen,
- iii. Bestaande participatie instrumenten doorontwikkelen,
- iv. Mogelijkheden van nieuwe participatie instrumenten verkennen.

3. Stand van zaken

Ontwikkelen generieke werkwijze

Er is een kader met een generieke werkwijze opgesteld. Dit biedt inzicht en houvast bij het inrichten van participatieprocessen; hoe kunnen bewoners, ondernemers en organisaties meedenken en meebeslissen over wat er gebeurt in Rijswijk. Tegelijkertijd bevat de werkwijze geen blauwdruk voor hoe je een participatietraject aanpakt. Participatie is maatwerk en contextafhankelijk. Dat betekent dat ieder traject uniek is en telkens opnieuw de juiste aanpak bepaald moet worden. De werkwijze bevat afwegingen en handvatten om per keer die keuzes te kunnen maken voor een goed en zorgvuldig traject.

De werkwijze¹ bestaat uit drie onderdelen, waarin eerder opgedane ervaringen zijn meegenomen:

- Een afwegingskader; zorgt ervoor dat bij de opzet van een participatietraject dezelfde afwegingen worden gemaakt.
- Een format participatieplan; zorgt ervoor dat afwegingen op een eenduidige en volledige manier worden gemaakt.
- Een evaluatiestandaard; zodat iedereen op dezelfde wijze evalueert en we trajecten goed met elkaar kunnen vergelijken, zo leren we wat wel en niet werkt.

Kennisdeling en expertise-uitwisseling

De ervaringen die we gaandeweg opdoen, worden gedeeld binnen de gemeentelijke organisatie en ook het participatiebeleid en de werkwijze worden periodiek met de organisatie en in het bijzonder met de interne kenniskring geëvalueerd en fijn geslepen. Zo bouwen we stapsgewijs steeds meer ervaring op, die we delen binnen onze eigen organisatie en in regionaal verband.

Doorontwikkelen bestaande participatie instrumenten: participatieplatform samen.rijswijk

Als gemeente willen we meer ervaring opdoen met het ondersteunen of een bijdrage bieden aan initiatieven vanuit de stad. Het participatieplatform biedt mogelijkheden om de gewenste uitbreiding van overheidsparticipatie digitaal te ondersteunen. Vaak ontstaan initiatieven op wijkniveau. Daarom was de wens om op het participatieplatform inwoners naar woonwijk te kunnen segmenteren. Inmiddels kunnen bewoners dit aangeven. Met de uitbreiding van overheidsparticipatie gaan we in de tweede helft van dit jaar aan de slag: we starten met twee pilots, waarbij we een jongereninitiatief en een wijkinitiatief ondersteunen, zoals hieronder toegelicht onder punt 4 en 5.

Verkennen mogelijkheden nieuwe participatie instrumenten

Zoals toegezegd tijdens de behandeling van de beleidsnota hebben we verkenningen gedaan naar verschillende nieuwe participatie instrumenten:

- *Digitaal stadspanel*
De bedoeling van een stadspanel is inwoners en/of ondernemers een aantal keer per jaar een korte vragenlijst over actuele onderwerpen in te laten vullen. Dat geeft inzicht in wat er speelt in de stad en de wijken. In Rijswijk geven we daar invulling aan door het participatieplatform samen.rijswijk in het tweede en derde kwartaal van 2025 uit te breiden met een laagdrempelige vorm van een periodieke participatie; een digitaal stadspanel. Maandelijks wordt er een korte vragenlijst via het platform onder inwoners uitgezet over uiteenlopende onderwerpen. Door dit instrument te integreren in het platform samen.rijswijk maken we slim gebruik van bestaande systemen en digitale data. De ervaringen die daarmee opgedaan worden, nemen we mee in een volgende terugkoppeling.
- *Burgerberaad*
Het doel van een burgerberaad (of burgerforum) is een gelote groep inwoners laten adviseren of helpen beslissen over een bepaald onderwerp. Een burgerberaad dient bijvoorbeeld om beter te begrijpen hoe inwoners tegen een bepaald vraagstuk aankijken. Of om mensen goed te betrekken bij lastige besluiten die moeten worden genomen. We volgen verschillende ontwikkelingen. Op landelijk niveau volgen we de ervaringen die opgedaan worden met het Nationaal Burgerberaad Klimaat, waarin een groep mensen meepraat en advies geeft aan de overheid over klimaatbeleid. Op gemeentelijk niveau wisselen we ervaringen uit, bijvoorbeeld met de gemeente Wassenaar, die onlangs haar eerste burgerberaad over verkeer georganiseerd heeft. Onze eigen ervaringen die we in het tweede en derde kwartaal van 2025 opdoen met het opzetten van een digitaal stadspanel in onze gemeente, nemen we ook mee in ons onderzoek of een burgerberaad past bij Rijswijk.

4. Stand van zaken wijkbudgetten

Op 5 juli 2022 is door de raad de motie “Wijkbudgetten” aangenomen waarin wordt verzocht te onderzoeken hoe wijkbudgetten kunnen worden geïntegreerd in het participatiebeleid, waarbij rekening wordt gehouden met Loket Stadskracht en het online participatieplatform samen.rijswijk.

¹ Werkwijze bijgevoegd bijlage 1 t/m 3

Wat is een wijkbudget

De definitie van een wijkbudget is een vooraf, per wijk, vastgesteld subsidiebedrag.

Bewoners(organisaties) kunnen aanspraak maken op deze subsidie voor het organiseren van initiatieven die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en/of sociale cohesie in de wijk. Door bewoners zeggenschap te geven over deze budgetten krijgen ze direct invloed op de leefbaarheid in hun leefomgeving. Belangrijk hierbij is dat de aanvragers zelf een actieve rol spelen in de organisatie van het initiatief. Een wijkbudget wordt vastgesteld aan de hand van het aantal inwoners in een wijk.

Op basis van onderzoek bij andere met Rijswijk vergelijkbare gemeenten (Schiedam, Pijnacker-Nootdorp en Den Haag- op wijkniveau) is er een drietal opties verkend om op verschillende manieren budget beschikbaar te stellen voor initiatieven uit een wijk.

1. Inzet wijkbudgetten, beoordeling door bewoners in regiegroep

Er kunnen per wijk vooraf vastgestelde budgetten beschikbaar gesteld worden.

Bewoners(organisaties) kunnen initiatieven indienen die beoordeeld worden door zogenoemde regiegroepen, bestaande uit minimaal een aantal wijkbewoners. De leden van zo een regiegroep weten wat er speelt in de wijk en kunnen de afweging maken op basis van nut, noodzaak en budget. Na beoordeling brengt de regiegroep een zwaarwegend advies uit aan het college. Het college neemt het uiteindelijke besluit maar wijkt alleen met een goede onderbouwing af van het advies van de regiegroep. Het op deze wijze inzetten van wijkbudgetten heeft een grote mate van participatie doordat zowel de initiatieven als de beoordeling ervan in de wijk zelf ligt.

Daarmee is dit een aantrekkelijke manier om bewoners te laten participeren, maar vraagt goede begeleiding vanuit de gemeente. Daarnaast is het alleen kansrijk als er een substantieel bedrag per wijk beschikbaar wordt gesteld. Hier is op dit moment geen financiële dekking voor en is dus niet haalbaar. Ook de benodigde capaciteit om het instrument wijkbudgetten in te richten, regiegroepen te werven, samen te stellen en te begeleiden en initiatieven te begeleiden en/of te coördineren is er op dit moment niet. Deze optie valt voor nu af.

2. Online stemmen op bewonersinitiatieven

Een andere optie die verkend is, is het online laten dienen van bewoners initiatieven. Bewoners, georganiseerd of ongeorganiseerd, kunnen hun ideeën indienen waarna ze op samen.rijswijk gepubliceerd worden. Andere inwoners kunnen 'likes' geven aan de ideeën waar zij affiniteit mee hebben of die zij van meerwaarde vinden voor hun wijk. Met een vooraf bepaald aantal 'likes' kan een kiesdrempel ingesteld worden. Wanneer de kiesdrempel is gehaald toetst de gemeente het idee op haalbaarheid. Haalbare ideeën worden opnieuw online gepubliceerd waarna bewoners kunnen stemmen op hun favoriete idee. Het idee met de meeste stemmen wordt uitgevoerd.

Dit is een variant die in Rijswijk haalbaar kan zijn. Om dit verder te verkennen starten we met een pilot waarbij bewoners wordt gevraagd om een initiatief in te dienen voor max. € 10.000,- per initiatief. In een eerste stemronde op samen.rijswijk kunnen bewoners hun 'likes' geven. Bij voldoende draagvlak (boven de vastgestelde kiesdrempel) toetst de gemeente de ideeën op haalbaarheid waarna een tweede stemronde volgt. De drie initiatieven met het meeste aantal stemmen worden uitgevoerd.

Van belang is dat er goed gecommuniceerd wordt over de procedure en het beschikbare budget. Bewoners bepalen uiteindelijk zelf welke initiatieven subsidie ontvangen.

In de tweede helft van 2025 starten we met een pilot waarbij online gestemd kan worden op ingediende initiatieven. Er is ruimte in de huidige begroting om drie initiatieven van elk maximaal € 10.000,- te honoreren. Na afloop van de pilot gaan we evalueren.

3. Uitbreiden Loket Stadskracht

Momenteel kunnen inwoners een initiatief indienen via Loket Stadskracht. Er kunnen aanvragen worden gedaan voor wijkinitiatieven en voor een wijkfeest/ buurtbarbecue. Deze initiatieven kunnen het hele jaar door worden aangevraagd. Het totaalbudget van Loket Stadskracht gaat jaarlijks op en wordt zelfs overschreden, waarvan ruim de helft op gaat aan Koningsdag. Deze overschrijding wordt opgevangen binnen de participatiebegroting. Door op voorhand het budget voor Loket Stadskracht op te hogen binnen de bestaande begroting en vanaf 2026, ontstaat er ruimte voor meer, en mogelijk hogere, subsidieaanvragen uit de stad. Het totaalbudget zou dan uitkomen op € 50.000,-

Hogere subsidiebedragen vragen om nieuwe voorwaarden. Nieuwe voorwaarden kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op het doel van het initiatief en de reikwijdte ervan. Er kan bijvoorbeeld minder ingezet worden op buurtbarbecues of Koningsdag en meer op initiatieven gericht op de bredere leefbaarheid. Daarnaast kan er onderscheid gemaakt worden in

activiteiten gericht op de straat, buurt of wijk. Hoe groter het bereik, hoe hoger het aan te vragen bedrag. Deze voorwaarden worden nog verder uitgewerkt en in 2026 starten we met de uitbreiding van Loket Stadskracht.

5. Stand van zaken jongeren participatie

Het specifiek betrekken van de jeugd bij participatie is een duidelijke wens, zowel vanuit de raad als vanuit het college. In het amendement: "Jeugd een stem in Rijswijk!" vloeit de opdracht voort om te verkennen hoe de jeugd nog beter betrokken kan worden in besluitvormingsprocessen die hen raken. Het betrekken van kinderen tussen 10 en 12 jaar, de kinderrechtenambassadeurs, is inmiddels een vast en zeer succesvol onderdeel van onze werkwijze; in 2026 benoemen we voor het 10^e jaar op rij kinderrechten ambassadeurs. Zij vervullen naast een ceremoniële rol, bijvoorbeeld door het voordragen van een zelfgeschreven gedicht tijdens de Dodenherdenking of deelname aan een campagne om het gebruik van de fiets te stimuleren, ook een adviserende rol. In de raadsinformatiebrief "*Adviezen van de kinderrechten ambassadeurs 2024*" bent u geïnformeerd over de adviezen van de kinderrechten ambassadeurs en de opvolging daarvan, bijvoorbeeld binnen het armoedebelief met de campagne "Extraatje Rijswijk".

Via Speaking Minds betrekken we (sinds de Kadernota jeugd en onderwijs 2021/2022) praktische opgeleide jongeren tussen de 14 en 17 jaar van een Rijswijkse VMBO opleiding bij ons beleid. Zij werken in groepsverband een periode van 6 weken aan adviezen aan de gemeente op het gebied van bijvoorbeeld milieu.

Met stichting Epic Youth werken we samen in online jongerenparticipatie, bijvoorbeeld in een onderzoek over de opkomst van jongeren bij de gemeenteraadsverkiezingen. Bovendien zijn zij onderdeel van onze interventies van Dealbreakers en Preventie met Gezag. Zij volgen de trends die er zijn op social media, dit wordt integraal gedeeld met de scholen, gemeente, politie, handhaving en het fysieke jongerenwerk.

In de afgelopen maanden is gestart met een verkenning naar de mogelijkheden om inclusieve en betekenisvolle jongerenparticipatie verder uit te bouwen. Daarin nemen we ervaringen van andere gemeenten mee (onder andere Capelle a/d IJssel en Pijnacker-Nootdorp). Het landelijke kennisplatform Lokale Democratie heeft onlangs een handreiking kinder- en jongerenparticipatie gepubliceerd. Dit kennisplatform stimuleert en ondersteunt gemeenten om aan de slag te gaan met het versterken en vernieuwen van de lokale democratie. Relevante reeds opgedane ervaringen nemen we uiteraard mee.

Samenwerking met de raad

Onderzocht is of er een wens was een raads werkgroep te starten, met als opdracht nagaan op welke wijze de gemeenteraad het beste kan worden meegenomen in de ontwikkelingen op het gebied van jongerenparticipatie en dit vervolgens te organiseren. Centrale vragen hierbij waren: Welke mogelijkheden zijn er op het gebied van jongerenparticipatie? Wat zijn de ervaringen van andere gemeenten? Wat willen jongeren in Rijswijk zelf? Hieruit bleek dat er geen behoefte is aan een raads werkgroep. Wel is de wens om gezamenlijk een inspiratiebijeenkomst te organiseren. Deze zal zo snel mogelijk georganiseerd worden.

Input vanuit jongeren zelf

We gaan inzichtelijk maken welke wens jongeren zelf hebben als het gaat om participatie, waarbij hun wensen leidend zijn. Dit doen we door gebruik te maken van het bestaande netwerk, zoals negen lichten oud-kinderrechtenambassadeurs, om gezamenlijke tot een plan van aanpak te komen. Hun input toetsen we bij een bredere groep jongeren tijdens een brainstormbijeenkomst. Deze organiseren we voor eind 2025. Om ook aan te sluiten op de digitale leefwereld van jongeren, zoeken we ook hiervoor samenwerking op met Epic Youth. Zij zijn onder andere expert in het organiseren van game evenementen en andere digitale activiteiten, waarmee we jongeren kunnen bereiken. Ambitie is om in elk geval een deel van deze groep later te betrekken in het verder concretiseren of uitbouwen van jongerenparticipatie.

Pilot jongerenbudget

Daarnaast gaan we starten met een pilot voor initiatieven voor en door jongeren. We willen hiervoor €25.000,- beschikbaar stellen vanuit het binnen de begroting beschikbare bedrag voor jeugdparticipatie. Op deze manier krijgt de Rijswijkse jeugd de mogelijkheid om directe invloed uit te oefenen op hun leefomgeving, denk bijvoorbeeld aan het organiseren van een activiteit. Hiervoor zetten we onder andere het participatieplatform samen.rijswijk in. Door de groep jongeren te begeleiden, doen wij niet alleen ervaring op met deze groep in dit soort processen, de betrokken jongeren kunnen als ambassadeur gaan fungeren en een grotere groep jongeren bereiken. Uiteraard maken we hierbij gebruik van partners met

ervaring, zoals Epic Youth en de jongerenwerkers van Welzijn Rijswijk en bundelen we de krachten met andere projecten vanuit de gemeente die ook jongeren als doelgroep hebben.

6. Hoe nu verder

Participatie is voortdurend in beweging. We monitoren doorlopend wat mogelijkheden zijn om participatie effectief in te zetten, goed verankerd te krijgen in de gemeentelijke organisatie en daarbij een integrale benadering te krijgen. Door trajecten op een eenduidige en volledige manier te evalueren, leren we wat er goed gaat maar ook wat er beter kan. Graag nemen wij u begin 2026 mee in de voortgang en de ervaringen opgedaan in 2025.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

H. Sahin

Bijlage(n):

Bijlage 1: Werkwijze participatie Corsanr. 25.022986

Bijlage 2: Format participatieplan Corsanr. 25.022987

Bijlage 3: Evaluatiestandaard participatie Corsanr. 25.022988

Bijlage 4: Mijlpalenkalender 2024-2025 o.b.v. raadsvoorstel participatiebeleid Corsanr. 25.041237